

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ТА
БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2015 року)

Суми
Сумський державний університет
2015

АЗАРТНА ГРА : ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ

Фавстіна М. В.

Юридичний факультет, Сумський державний університет

Гончарова А. В.

к.ю.н. доцент кафедри АППФЕБ, Сумський державний університет

В умовах формування соціально-орієнтованого суспільства з ринковою економікою спостерігається зацікавленість в ефективному управлінні регулюванні ігрового ризику. Починаючи з часів глибокої давнини і аж до наших днів, ми звикли сприймати азартну гру як спосіб збагачення і як різновид дозвілля. Негативне ставлення до даного виду зобов'язання стало причиною відсутності цивільного законодавства з гри та парі.

Підстави виникнення і порядок виконання зобов'язань з гри і парі істотно залежить від того, як визначається правова суть цієї правової категорії і наскільки вона визнається цивільним зобов'язанням.

Щодо правової природи зазначених зобов'язань у цивілістичній літературі ведуться дискусії. Слід погодитися з Є.Т. Підлісний, який зазначав, що з даного питання були висловлені різні точки зору: одними авторами обґрунтовується розуміння зобов'язань з гри та парі як односторонній правочин, що ґрунтується на обіцянці або домовленості у вигляді договору, а інші науковці відзначають, що гра – це договір, а особливістю гри виступає наявність можливості втручання в її процес, вплинувши на результат [1, с. 48].

В.М. Ігнатенко висловив думку, що прихильники концепції гри та парі як одностороннього правочину зазначають, що зобов'язання з гри чи парі виникають на підставі одностороннього правочину, а точніше, системи односторонніх правочинів, які послідовно вчиняються організатором та учасниками гри [2, с. 10].

Інша група вчених, разом з М.І. Брагінським не поділяють думку, що правової природи зобов'язань з гри та парі не одностороннім правочином, а ґрунтується на підставі визнання даного зобов'язання договором. Положення про договірний характер відносин, які виникають при проведенні ігор і парі, разом с ним поділяють більшість українських та російських вчених-цивілістів. Вони кваліфікують договір про проведення ігор і парі як ризиковий (алеаторний), що укладений під умову, предмет якого становить не певна вигода, а вірогідність отримання або втрати вигоди. Вважаючи, що специфічну особливість цього виду алеаторних договорів у тому, що і при іграх, і при парі залежно від настання або ненастання передбаченої обставини виграє одна сторона та програє інша [3, с. 24].

Зобов'язання з гри не може визнаватися сукупністю односторонніх правочинів, оскільки односторонній правочин може створювати обов'язки лише для особи, яка його вчинила (п. 2 ч. 3 ст. 202 Цивільного Кодексу України) [4].

Отже, зобов'язання з гри та парі має двосторонній характер, тобто договірний, оскільки для його вчинення необхідне угоджене волевиявлення волі двох сторін, як організатора так і гравця.

Правове регулювання діяльності з організації і проведення азартних ігор та контроль за організацією і проведенням азартних ігор здійснюється відповідно до Конституції України, законів України, нормативно-правових актів, а також чинних міжнародних договорів України, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України. Але чітко зазначених нормативно правових актів, що регулюють гральний бізнес в Україні не існує, а законодавець посилається лише на загальні норми.

Відносини між організаторами азартних ігор, тоталізаторів (взаємних парі), лотерей, інших ігор, заснованих на ігровому ризику (наприклад, в казино) та учасниками ігор, виникають на підставі договорів гри, парі.

Предметом цих договорів є проведення гри, поняття якої має багато значень і тому малоймовірна можливість виразити універсальне поняття щодо відносин ігрового ризику.

Н.І. Майданик, щодо даної проблеми зазначала, що у контексті правовідносин ігрового ризику – гра є юридичною категорією, яку можна розглядати у вузькому (власному) і широкому значенні. У власному розумінні гру визначають як вчинену її учасниками для спільного проведення часу діяльність, результат якої обумовлює виграш або програш. У широкому значенні гра полягає в обумовленості виграшу або програшу результатом діяльності, вчиненої сторонами спільно для проведення часу, або існуванням чи не існуванням, настанням чи ненастанням будь-якого іншого факту, який застосовується сторонами виключно для вирішення питання про виграш або програш [5, с. 33].

Специфіка цього виду ризикових правочинів полягає в тому, що результат договору залежить від події, про настання якої наперед нічого не відомо.

До азартних ігор та інших алеаторних правочинів мають застосовуватися правила ст. 213 Цивільного Кодексу України, якщо настанню умови недобросовісно перешкодила сторона, якій це не вигідно (організатор гри), умова вважається такою, що настала. І навпаки, якщо настанню умови недобросовісно сприяла сторона, якій настання умови вигідне (учасник ігор), умова вважається такою, що не настала. Водночас не всі алеаторні договори є різновидами угод, укладених під умовою [4].

Сторонами договору гри зазвичай є організатор гри та учасник гри (гравець). Істотними умовами договору про участь в азартній грі є умови про його предмет (ставку, виграш), а також – про правила гри і суті парі, тобто про зміст умов, що визначають розподіл прав та обов'язків.

Отже, договір гри є специфічним видом ризикових правочинів який полягає в тому, що результат залежить від події, про настання якої наперед нічого не відомо, а також від ступеня спритності сторін, їх комбінаційних здібностей або тією чи іншою мірою від випадку.

Одним із традиційних видів зобов'язань ігрового ризику є договір парі, який базується на категорії парі.

Своєрідність парі, як способу вирішення спору, полягає у вирішенні спору не будь-якою ціною, а лише у відповідності з правилами парі, встановленими за погодженням учасників спору. Тому парі проводиться, щоб досягнути мету – виграти його будь-якою ціною, не піклуючись про істину і справедливість, якщо це не суперечить правилам парі.

За своєю сутністю договір парі в букмекерській конторі є тоталізаторним правочином. У зв'язку з цим зобов'язання за договором парі в букмекерській конторі необхідно відносити до зобов'язань, результат яких частково залежить від випадку і завжди остаточно визначається випадком.

Договір парі з букмекером має дві істотні умови:

1) правила гри та суті парі (тобто, зміст умов, що визначають розподіл прав та обов'язків);

2) предмет договору (вид і розмір ставки; подія, на яку робиться ставка).

На відміну від парі, договір гри обумовлює виграш або програш результатом діяльності, вчиненої сторонами для спільного проведення часу, або існуванням чи не існуванням, настанням чи ненастанням будь-якого факту, який застосовується

сторонами виключно для вирішення питання про виграш або програш.

Як зазначає І.С. Тімуш, що договір парі є домовленістю між учасниками або учасниками та організатором парі, за якою кожна із сторін (учасники парі) зобов'язується перед іншою виплатити приз (грошову суму, передати річ, виконати роботу, надати послугу) у випадку, якщо її твердження щодо певної обставини виявиться неправильним (сторона, що програла), а твердження іншої (тієї, що виграла) сторони – правильним [6, с. 12].

Наразі задля вдосконалення законодавчого закріплення правового значення зобов'язань з гри та парі необхідною є розробка і прийняття закону, а також важливе значення має доповнення Книги «Зобов'язальне право» Цивільного Кодексу України главою про «Договори ігрового ризику», в якій буде закріплено поняття і види договорів ігрового ризику.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Підлісний Є.Т. Азартне право / Є.Т. Підлісний // Український юрист. 2004. – № 4. – С. 48-49.
2. Ігнатенко В. М. Правова класифікація відносин, що виникають при проведенні ігор і парі / В.М. Ігнатенко // Підприємництво, господарство і право.– 2003.–№ 1.– С. 17.
3. Брагинский М.И. Правовое регулирование игр и пари / М.И. Брагинский // Хозяйство и право. – 2004. – № 12.– С. 23-25.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – NN 40-44. - Ст. 356.
5. Майданик Н.І. Договір азартної гри: цивілістичні аспекти/ Н.І. Майданик // Юридична Україна. – 2005. – № 6. – С. 32-37.
6. Тімуш І.С. Цивільно-правове регулювання ризикових (алеаторних) договорів : дис. ... канд. юрид. наук / І.С. Тімуш. – К., 2004. – 198 с.